

رام - چهارم دی

شروین وکیلی

رام (روزشمار ایرانی معنادار) کوششی است برای بازسازی تقویم روزشماری معنادار برای ایرانیان، به شکلی که مناسبتها و سالگردهای منسوب به روزها عینیتی علمی داشته باشد و زمان روزمره و معنازوده‌ی امروزی که روزهایمان را پوچ و پوک ساخته را به توالی‌ای معنادار از سالگردِ رخدادهای معنادار تبدیل کند.

سه گوشزد در درباره‌ی طرح رام:

- تمام تاریخ‌هایی که شناسه‌ی میلادی (م.) یا پیشامیلادی (پ.م) ندارند به هجری خورشیدی محاسبه شده‌اند.
- محتوای روزشمار رام نهایی نیست و تا پایان سال ۱۳۹۶ تکمیل می‌شود. هنگام نقل آن به طرح ارجاع دهید و این نکته را در نظر داشته باشید.
- اگر مناسبتی سراغ دارید که نادیده مانده، آن را همراه با نشانی مرجعش در تلگرام برایم بفرستید که در این طرح گنجانده شود:

@SherwinVakili (<https://t.me/SherwinVakili>) / tel.0912-6363764

چهارم دی

مهر شکست‌ناپذیر بر دیوارنگاره‌ای در رم

کریم ساعی

مهمترین مناسبت چهارم دی ماه آن است که مولانا جلال‌الدین محمد بلخی در این روز به سال ۶۵۲ هجری خورشیدی درگذشته است. مرگ دیگر مهمی که در این روز رخ داده به سال ۳۱۹ مربوط می‌شود که در آن ماکان پسر کاکی سردار آل بویه در ری از سپاهیان سامانی شکست خورد و در نبرد کشته شد. در دوران مشروطه این روز با چند رخداد حاشیه‌ای مصادف است. یکی آن که در سال ۱۲۸۸ رحیم خان از رهبران مستبدین که جنایتهای فراوان کرده بود به روسیه فرار کرد. در ۱۲۹۰ هم مستر اسمارت کنسول جدید انگلیس در شیراز که به محل مأموریت جدید خود رهسپار بود در کتل دختر هدف گلوله راهزنان قرار و دو نفر از همراهانش کشته و هشت نفر دیگرشان زخمی شدند. اسمارت هم زخمی شد اما جان سالم به در برد. روز پنجشنبه چهارم دی سال ۱۳۳۱ هوای حامل کریم ساعی در نزدیکی تهران سقوط کرد و بنیانگذار پارک ساعی کشته شد.

گزارش آگوستین کانتربری

غسل تعمید کلویس در نقاشی حدود ۱۵۰۰ م.

این روز با چندین رخداد مهم دینی هم پیوند خورده است. روز چهارم دی سال ۲۷۴ میلادی امپراتور

مهرپرست اورلیانوس در رم معبد خورشید شکست‌ناپذیر (sol invictus) که همان ایزد مهر ایرانی بود را

افتتاح کرد. در چنین روزی به سال ۳۳۶ میلادی قدیمی‌ترین گواه تاریخی درباره‌ی جشن گرفتن کریسمس

در رم ثبت شد و در ۴۹۶ میلادی کلویس اول شاه فرانکها به دست رمیگیوس قدیس مسیحی شد. در ۵۹۷

میلادی هم آگوستین اهل کانتربری و پیروانش در کنت ده هزار آنگلوساکسون را غسل تعمید دادند و به کیش

مسیح در آوردند. در دوران جدید هم به سال ۱۳۱۴ هجری خورشیدی رگینا یوناس اولین زنی بود که در

تاریخ دین یهود به مقام ربی دست یافت.

تاجگذاری لئوی پنجم

تاجگذاری شارلمانی اثر رافائل

برخی از رخدادهای دینی این روز چنان که دیدیم با سیاست پیوند خورده‌اند و هرچه در تاریخ پیشتر

می‌آیم این پیوند درباره‌ی دین مسیح نمایان‌تر می‌شود. در سال ۱۷۹ هجری خورشیدی شارلمانی در رم تاج

امپراتوری مقدس روم را از پاپ دریافت کرد. در ۱۹۹ لئوی پنجم ارمنی امپراتور بیزانس هنگام اجرای مراسمی

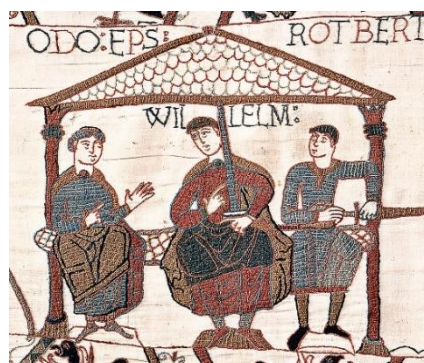
دینی در کلیسای هاگیا سوفیا (مسجد ایاصوفیای امروزمین) به قتل رسید و میکائیل دوم جانشین‌اش شد، در

۳۷۹ استفان اول رهبر مجارها مسیحی شد و دولت پادشاهی مجارستان را تاسیس کرد.

در ۴۴۵ ویلیام فاتح دوک نورماندی و فاتح انگلستان در کلیسای وست مینستر لندن تاجگذاری کرد

و شاه بریتانیا شد. در ۴۷۹ بالدوین اهل بولونی رهبر صلیبونی که اورشلیم را فتح کرده بودند در این شهر

تاجگذاری کرد و خود را شاه اورشلیم نامید، و در ۵۰۹ راجر دوم نخستین شاه مسیحی سیسیل شد.

ویلیام فاتح و برادرانش

رگینا یوناس

تاجگذاری راجر دوم

پدرو د والدیویا

استفان اول

چهارم دی ماه با کشمکش اروپاییان غارتگر و استعمارگر و نیروهای مقاوم بومی نیز مصادف بوده

است. در سال ۹۳۲ سرخپوستان ماپوچه در نبرد توپاکل بر غارتگران اسپانیایی پیروز شدند و پدرو د والدیویا

فرماندار پرو را کشتند، در ۱۲۱۰ شورش بزرگ بردگان در جامائیکا آغاز شد و به طغیان یک پنجم بردگان

این جزیره منتهی شد، یعنی از سیصد هزار برده‌ی جامائیکایی شصت هزار نفرشان به کشیشی انقلابی و

سیاهپوست به نام ساموئل شارپ پیوستند. این شورش شکست خورد و بردگان با خشونت فراوان به دست

برده‌داران انگلیسی سرکوب و کشتار شدند. در ۱۲۱۶ هم ۱۱۰۰ نفر از سربازان ارتش آمریکا به فرماندهی

ژنرال زاخاری تیلور در نبرد دریاچه‌ی اوکیچوبه به چهارصد سرخپوست سَمیول حمله کردند و از ایشان

شکست خوردند.

رخدادهای سیاسی این روز البته سویی روشنی هم داشته است. چون در ۱۲۴۷ آندرو جانسون

رئیس جمهور آمریکا همه‌ی سربازان فدراسیون آمریکا که در جریان جنگهای داخلی در جبهه‌ی جنوبی‌ها

جنگیده بودند را عفو کرد. در ۱۲۹۳ هم در جریان جنگ جهانی اول با فرا رسیدن زمان کریسمس نوعی آتش بس غیررسمی و خودجوش میان سربازان آلمانی و فرانسوی برقرار شد.

اما این سوییچی روشن با نیمه‌ای تاریک همراه بوده است که نمونه‌هایش چنین‌اند: در ۱۳۲۰ در یاسالار چستر نیمیتز به پرل هاربور رفت و فرماندهی قوای آمریکایی در نبرد با ژاپن را به دست گرفت. در همین روز ژاپنی‌ها هنگ کنگ را گرفتند و کشتار بزرگی در این شهر رخ داد. در ۱۳۴۱ اتحاد جماهیر شوروی بمب اتمی خود را آزمایش کرد. با این همه کمونیسم با این ضرب و زور چندان نپایید. چون در ۱۳۶۸ نیکولای چائوشسکو دیکتاتور کمونیست رومانی پس از محاکمه‌ای مختصر به مرگ محکوم شد و همراه با همسرش النا اعدام شد، و در ۱۳۷۰ میخائیل گورباچف از ریاست جمهوری اتحاد جماهیر شوروی استعفا داد و این واحد سیاسی یک روز بعد به طور رسمی منحل شد، در همین روز اوکراین به طور رسمی از شوروی جدا

شد.

انجمن هندل و هایدن در اوایل قرن بیستم

در این روز چند رخداد پراکنده‌ی جالب هم رخ داده است. یکی آن که در سال ۱۱۳۷ یوهان گئورک

پالیتش عبور هالی را در آسمان رصد کرد و به این ترتیب پیش‌بینی ادموند هالی در این زمینه درست از آب

در آمد. این نخستین بار بود که ظهور ستاره‌ی دنباله‌داری پیش‌بینی می‌شد. در ۱۱۹۴ انجمن هندل و هایدن

که قدیمی‌ترین سازمان هنری با فعالیت پیوسته در آمریکاست

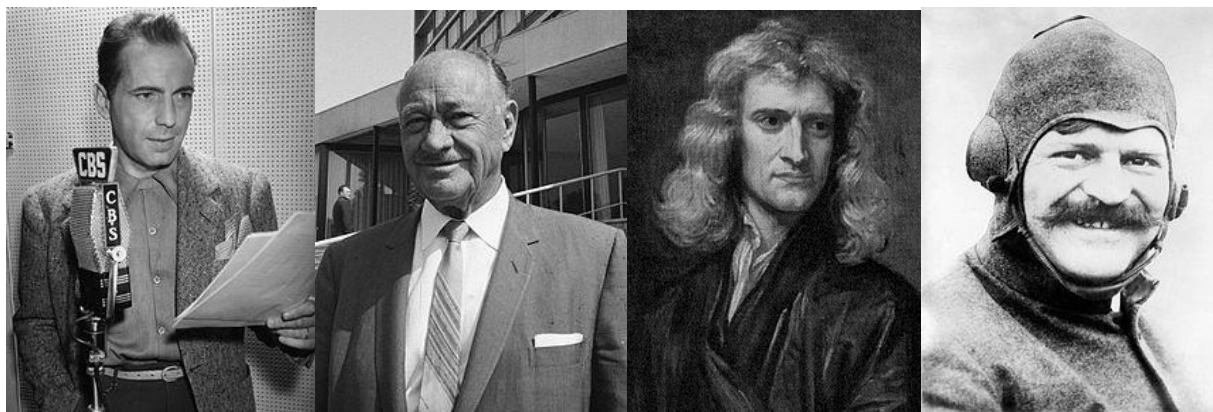
نخستین اجرای موسیقی خود را انجام داد و در ۱۳۲۹ یک

دانشجوی ناسیونالیست اسکاتلندی «سنگ سرنوشت» (تصویر

روبرو) که برای مدتها در مراسم تاجگذاری شاهان اسکاتلند

کاربرد داشت و بعدتر با همین کاربرد به دربار انگلستان منتقل شده بود را از کلیسای وست مینستر ربود و به

اسکاتلند برد.

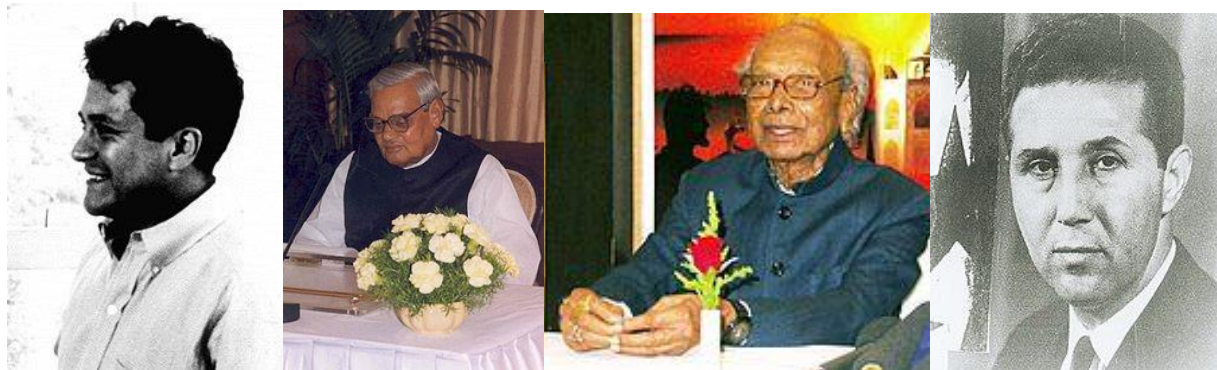
همفری بوگارت

کنراد هیلتون

اسحاق نیوتون

لویی شورلت

گذشته از مولانا و ماکان در میان مردم ایران زمین چندین تن با شهرتی میانه‌حال زاده و رفته‌اند که هیچ یک در دل ایرانشهر و کشور کنونی ایران نزیسته و اثرگذار نبوده‌اند. در ۱۳۰۹ ایمانوئل آغاسیان بوکسور نامدار و پدر آندره آغاسی در سلماس زاده شد، در ۱۳۲۸ نواز شریف نخست وزیر پاکستان به دنیا آمد، و در ۱۲۹۸ نوشاد علی آهنگساز و کارگردان هندی و سازنده‌ی فیلمهای مادر هند و شاه‌جهان و کوه نور متولد شد. از سوی دیگر این روز برای نامداران ساکن آناتولی خطرناک بوده چون در ۱۰۶۲ قره مصطفی پاشا صدر اعظم عثمانی به امر سلطان خفه شد، در ۱۳۵۲ عصمت اینونو سردار عثمانی و دومین رئیس جمهور ترکیه درگذشت.

کاستاندا

نواز شریف

واجپالی

بن بلا

در خارج از قلمرو ایران زمین این نامداران در چهارم دی ماه زاده شده‌اند: اسحاق نیوتون (۱۰۲۱)،

لویی شورولت مهندس سوئیسی-فرانسوی و بنیانگذار خودروسازی شورولت (۱۲۵۷)، کنراد هیلتون

بنیانگذار هتل‌های هیلتون (۱۲۶۶)، همفری بوگارت هنرپیشه‌ی آمریکایی (۱۲۷۸)، احمد بن بلا انقلابی

الجزایری و اولین رئیس جمهور این کشور (۱۲۹۵)، انور سادات رئیس جمهور مصر (۱۲۹۷)، آتال بیهاری

واجپالی نخست وزیر هند (۱۳۰۳)، و کارلوس کاستاندا (۱۳۰۴). گاستون گلیمار ناشر فرانسوی و بنیانگذار

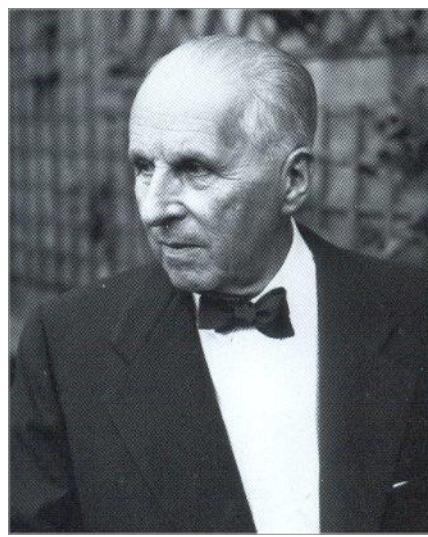
انتشارات گلیمار هم در چنین روزی به سال ۱۳۵۶ درگذشت.

عصمت اینونو

قره مصطفی پاشا

گاستون گلیمار